

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет іноземної філології та соціальних комунікацій
Кафедра психології, політології та соціокультурних технологій

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Інтегрований курс: «Демократія: цінності, принципи, механізми»

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Спеціальність	053 Психологія
Освітня програма	Психологія

Затверджено рішенням Ради з якості факультету
іноземної філології та соціальних комунікацій

Протокол від _____ 20__ р. № ____
Голова Ради з якості факультету
іноземної філології та соціальних комунікацій

_____ Баранова С.В.
(підпис) (прізвище, ініціали)

Суми 2019 р.

**ДАНІ ПРО РЕЦЕНЗУВАННЯ ТА ПОГОДЖЕННЯ
РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Розробник:

**Лебідь А. Є., доцент, доктор філософських наук,
доцент кафедри психології, політології та
соціокультурних технологій**

Рецензування робочої програми навчальної дисципліни	протокол № 4 від 21 травня 2019 р. Прізвище, ініціали, посада рецензента та/або дата і номер протоколу засідання експертної ради роботодавців				
Розглянуто та схвалено на засіданні робочої проектної групи (РПГ) освітньої програми «Психологія» (назва освітньої програми)	протокол від 6 червня 2019 р. № 12 Керівник РПГ (гарант освітньої програми) <div style="text-align: right;">Іванова Т. В. (прізвище, ініціали)</div>				
Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри психології, політології та соціокультурних технологій (назва кафедри)	протокол від 2 вересня 2019 р. № 2 Завідувач кафедри <div style="text-align: right;">Світайло Н.Д. (прізвище, ініціали)</div>				

Дані про перегляд робочої програми навчальної дисципліни:

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено			
		Дата та номер протоколу засідання РПГ	Підпис керівника РПГ (гаранта освітньої програми)	Дата та номер протоколу засідання кафедри	Завідувач кафедри

І СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Повна назва навчальної дисципліни	Інтегрований курс: Демократія: цінності, принципи, механізми
Повна офіційна назва закладу вищої освіти	Сумський державний університет
Повна назва структурного підрозділу	Факультет іноземної філології та соціальних комунікацій, кафедра психології, політології та соціокультурних технологій
Розробник (и)	Лебідь Андрій Євгенійович доктор філософських наук, доцент, доцент кафедри психології, політології та соціокультурних технологій
Рівень вищої освіти	Перший рівень вищої освіти, НРК – 7 рівень, EQF-LLL – 6 рівень, FQ-EHEA – перший цикл
Семестр вивчення навчальної дисципліни	8 тижнів протягом V-го семестру
Обсяг навчальної дисципліни	ЄКТС, 150 годин, з яких 32 годин становить контактна робота з викладачем (16 годин лекцій, 16 годин практичних робіт), 118 години становить самостійна робота студента.
Мова(и) викладання	Українська мова

2. МІСЦЕ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ В ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ

Статус дисципліни	Обов'язкова навчальна дисципліна для всіх освітніх програм всіх спеціальностей
Передумови для вивчення дисципліни	Вивчення курсу з дисципліни «Політологія»
Додаткові умови	Додаткові умови відсутні
Обмеження	Обмеження відсутні

3. ЦІЛІ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни – формування у студентів світоглядних орієнтирів активного та відповідального громадянства; необхідних знань та навичок, пов'язаних з ефективною демократичною взаємодією громадян у суспільстві; розуміння соціальної природи цінностей, ролі влади, прав громадян, процесів захисту прав людини, ролі громадянського суспільства у моніторингу діяльності владних інституцій, а також розвиток навичок системного та критичного мислення.

4. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Програма курсу розрахована на 1 навчальний модуль і складається із 8 тем, які розкривають зміст та сутність філософського суспільства та держави, принципи та засади демократії, та роль громадянина у державі.

Тема 1. Гуманістичний світогляд як основа діяльності майбутнього фахівця. Етичні засади професійної та громадської діяльності.

Світогляд фахівця як система наявних понять і уявлень про світ: природу, людину, суспільство і про самого себе. Сучасні світоглядні принципи, ідеали, цінності, що лежать в основі підготовки фахівців. Основні компоненти професійного світогляду фахівця: пізнавальний, ціннісно-нормативний, емоційно-вольової та дієво-практичний. Аксеологічна (ціннісна) сторона світогляду як регулятор професійної та громадської діяльності. Розвиток та функціонування різних сфер життя суспільства, його соціальних інститутів. Філософські та світоглядні засади формування критеріїв для визначення соціальної та морально-естетичної оцінки суспільних явищ, відносин, дій та їх наслідків. Свобода та відповідальність особистості. Етос і мораль у сучасному суспільстві. Етичні засади проектної діяльності у сфері... Діалог як спосіб розв'язання соціальних, правових, етичних проблем та управлінських рішень.

Тема 2. Соціально філософські засади вивчення суспільства та держави. Громадянське суспільство в горизонті філософського осмислення.

Соціально-філософські ідеї античності. Уявлення про людину та суспільство за доби Середньовіччя. Соціально-філософська думка доби Відродження. Теорія суспільного договору та природного права. Природний стан та суспільний договір. Концепція та походження влади. Засади демократичного урядування. Концепція розумного егоїзму. Створення та еволюція демократії. Поняття «суспільство». Формування суспільства та держави-нації. Характер відносин особистості та держави. Соціальний утопізм XVIII-XIX ст. Поняття соціальної норми та аномії. Класифікація видів соціальної дії. Теорія соціальних систем. Плюралістичні концепції суспільного розвитку. «Громадянське суспільство» в традиції філософсько-політичної та соціальної думки: республіканство та лібералізм. Концепція громадянського суспільства в філософсько-антропологічному вимірі. Громадянське суспільство, держава та право з соціально-філософських позицій. Феномен суспільної ідеології. Цивілізаційні функції держави. Сутність, структура та функції політичної системи. Політична свідомість і політична культура як елементи політичної системи. Роль людської особистості в сучасній політичній системі. Феномен лідерства. Філософські засади громадського самоврядування.

Тема 3. Філософсько-антропологічний вимір існування суспільства та держави. Соціальні цінності в сучасному світі.

Соціальні ролі особистості. Соціальні спільноти та їх історична динаміка. Структурна ієрархія потреб та інтересів людської особистості. Демократія як людиновимірність політичного. Роль державної влади в умовах демократії. Підходи до визначення зобов'язань держави перед громадянами. Соціальна норма та соціальний контроль. Поняття цінності. Цінності в житті людини та суспільства. Історичний розвиток уявлень про цінності. Цінності у структурі соціуму. Ієрархія цінностей людського буття. Цінності як ядро світоглядної проблематики. Соціальна природа цінностей. Різноманіття та конфлікт цінностей. Ієрархія суспільних цінностей. Універсальні та партикулярні цінності. Норми та девіації у соціальній поведінці. Проблема суспільного ідеалу. Ідеали та ідеологія.

Тема 4. Конституціоналізм, ліберальна демократія та Україна. Система демократії в

Україні та механізм її реалізації

Теорія конституціоналізму, конституція та її роль у державі. Поділ влади та політичні режими. Форми правління: президентська, парламентська, змішана. Загрози демократії (популізм, авторитаризм та тоталітаризм, низький рівень залученості громадян, тощо) та підтримка її сталого розвитку. Україна та конституціоналізм. Розвиток конституціоналізму на українських землях. Поділ влади в Україні. Суверенітет народу як засадничий принцип української Конституції. Законодавча, виконавча та судова влада в Україні, Президент України. Державна влада та місцеве самоврядування. Система стримувань і противаг. Адміністративно-територіальний поділ держави. Адміністративно-територіальний поділ України. Вибори, виборчі системи, політичні партії та їхні функції. Роль виборів у демократії. Прозорість влади. Риси демократичного і недемократичного режимів. Підзвітність влади. Демократичне врядування. Роль влади у вирішенні проблем суспільства. Сучасний стан соціально-економічного розвитку України. Розвиток навичок з ідентифікації та аналізу суспільно важливих проблем, співвідповідальності уряду та громадян за їх вирішення. Оцінка ефективності виконання державою своїх функцій.

Тема 5. Права людини. Механізми захисту прав людини.

Сутність та природа прав людини, їх еволюція. Індивідуальні та колективні права. Сутність громадянських, політичних, соціально-економічних та культурних прав людини. Зобов'язання держави щодо прав людини: поважати, захищати, втілювати. Негативні та позитивні права. Гідність, свобода, рівність, толерантність, демократія та справедливість як основа розуміння прав людини. Основні документи в галузі захисту прав людини. Системи захисту прав людини: універсальна та регіональні. Європейський суд з прав людини. Національні механізми захисту прав людини. Особливості захисту прав вразливих верств населення. Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок, Конвенція про права дитини, Рамкова конвенція про захист національних меншин, Конвенція про права осіб з інвалідністю. Захист прав людини під час воєнних дій.

Тема 6. Принципи демократії.

Принципи демократії (громадська участь, рівність, політична толерантність, підзвітність, прозорість, регулярні чесні та вільні вибори, економічна свобода, протидія зловживанню службовими повноваженнями, визнання результатів виборів, права людини, багатопартійні системи, верховенство права, правове закріплення прав людини). Сучасна демократія.

Тема 7. Характеристики громадянського суспільства.

Підходи до визначення та характеристики громадянського суспільства. Типи організацій громадянського суспільства. Дискусія про включеність деяких типів організацій (політичних партій, релігійних організацій, профспілок, медіа тощо) до громадянського суспільства. Умови для розвитку громадянського суспільства. Свобода об'єднань та свобода слова. Делегування соціальної відповідальності та децентралізація влади. Культура довіри та співпраці. Історичний огляд розвитку громадянського суспільства у Європі. Роль громадянського суспільства у розбудові демократії. Функції громадянського суспільства. Виклики для громадянського суспільства. Виклики для громадянського суспільства в умовах демократії. Історичні передумови формування громадянського суспільства в Україні. Сучасний стан громадянського суспільства в Україні. Вплив громадянського суспільства на владу в Україні. Молодь та громадянське суспільство.

Тема 8. Громадянськість та демократія. Інструменти громадської участі в Україні.

Визначення громадянськості. Обов'язки громадян в умовах демократії. Переваги громадської участі. Роль влади у створенні умов для громадської участі. Урядування, скероване на громадян. Рівні залучення громадян владою: від маніпуляції до делегування

повноважень та громадського контролю. Громадянська культура. Громадянські чесноти. Концепції громадянськості. Оцінка рівня власної залученості. Громадська участь в Україні: історія та сучасний стан. Форми громадської участі, доступні в Україні (мирні збори, громадські об'єднання, звернення, вибори, громадські слухання, бюджет участі тощо), їх правове регулювання та практичне застосування. Поінформоване громадянство. Активність громадян та ефективність громадської участі в Україні.

5. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Після успішного вивчення навчальної дисципліни студент зможе:

РН 1.	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
РН 2.	Здатність бути критичним і самокритичним
РН 3.	Здатність працювати в команді
РН 4.	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні
РН 5.	Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації

6. РОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ У ДОСЯГНЕННІ ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

ПРН 3	Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань
ПРН 4	Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел
ПРН 8	Презентувати результати власних досліджень усно / письмово для фахівців і нефахівців
ПРН 14	Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості.
ПРН 10	Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.

7. Види навчальних занять та навчальної діяльності

7.1 Види навчальних занять

Л 1. Гуманістичний світогляд як основа діяльності майбутнього фахівця. Етичні засади професійної та громадської діяльності.

П 1. Аксеологічна (ціннісна) сторона світогляду як регулятор професійної та громадської діяльності. Етичні засади професійної та громадської діяльності.

Світогляд фахівця як система наявних понять і уявлень про світ: природу, людину, суспільство і про самого себе. Сучасні світоглядні принципи, ідеали, цінності, що лежать в основі підготовки фахівців. Основні компоненти професійного світогляду фахівця: пізнавальний, ціннісно-нормативний, емоційно-вольовий та дієво-практичний.

Аксеологічна (ціннісна) сторона світогляду як регулятор професійної та громадської діяльності. Розвиток та функціонування різних сфер життя суспільства, його соціальних інститутів. Філософські та світоглядні засади формування критеріїв для визначення соціальної та морально-естетичної оцінки суспільних явищ, відносин, дій та їх наслідків. Свобода та відповідальність особистості. Етос і мораль у сучасному суспільстві. Етичні засади проектної діяльності у соціокультурній сфері. Діалог як спосіб розв'язання соціальних, правових, етичних проблем та управлінських рішень.

Л 2. Соціально філософські засади вивчення суспільства та держави. Громадянське суспільство в горизонті філософського осмислення.

П 2. Соціально філософські засади вивчення суспільства та держави. Громадянське суспільство в горизонті філософського осмислення.

Соціально-філософські ідеї античності. Уявлення про людину та суспільство за доби Середньовіччя. Соціально-філософська думка доби Відродження. Теорія суспільного договору та природного права. Природний стан та суспільний договір. Концепція та походження влади. Засади демократичного урядування. Концепція розумного егоїзму. Створення та еволюція демократії. Поняття «суспільство». Формування суспільства та держави-нації. Характер відносин особистості та держави. Соціальний утопізм XVIII-XIX ст. Поняття соціальної норми та аномії. Класифікація видів соціальної дії. Теорія соціальних систем. Плюралістичні концепції суспільного розвитку. «Громадянське суспільство» в традиції філософсько-політичної та соціальної думки: республіканство та лібералізм. Концепція громадянського суспільства в філософсько-антропологічному вимірі. Громадянське суспільство, держава та право з соціально-філософських позицій. Феномен суспільної ідеології. Цивілізаційні функції держави. Сутність, структура та функції політичної системи. Політична свідомість і політична культура як елементи політичної системи. Роль людської особистості в сучасній політичній системі. Феномен лідерства. Філософські засади громадського самоврядування.

Л 3. Філософсько-антропологічний вимір існування суспільства та держави. Соціальні цінності в сучасному світі.

П 3. Соціальні цінності в сучасному світі.

Соціальні ролі особистості. Соціальні спільноти та їх історична динаміка. Структурна ієрархія потреб та інтересів людської особистості. Демократія як людиновимірність політичного. Роль державної влади в умовах демократії. Підходи до визначення зобов'язань держави перед громадянами. Соціальна норма та соціальний контроль. Поняття цінності. Цінності в житті людини та суспільства. Історичний розвиток уявлень про цінності. Цінності у структурі соціуму. Ієрархія цінностей людського буття. Цінності як ядро світоглядної проблематики. Соціальна природа цінностей. Різноманіття та конфлікт цінностей. Ієрархія суспільних цінностей. Універсальні та партикулярні цінності. Норми та девіації у соціальній поведінці. Проблема суспільного ідеалу. Ідеали та ідеологія.

Л 4. Конституціоналізм, ліберальна демократія та Україна. Система демократії в Україні та механізм її реалізації.

П 4. Конституціоналізм, ліберальна демократія та Україна. Система демократії в Україні та механізм її реалізації.

Теорія конституціоналізму, конституція та її роль у державі. Поділ влади та політичні режими. Форми правління: президентська, парламентська, змішана. Загрози демократії (популізм, авторитаризм та тоталітаризм, низький рівень залученості громадян, тощо) та підтримка її сталого розвитку. Україна та конституціоналізм. Розвиток конституціоналізму на українських землях. Поділ влади в Україні. Суверенітет народу як засадничий принцип української Конституції. Законодавча, виконавча та судова влада в Україні, Президент України. Державна влада та місцеве самоврядування. Система стримувань і противаг. Адміністративно-територіальний поділ держави. Адміністративно-територіальний поділ України. Вибори, виборчі системи, політичні партії та їхні функції. Роль виборів у демократії. Прозорість влади. Риси демократичного і недемократичного режимів. Підзвітність влади. Демократичне врядування. Роль влади у вирішенні проблем суспільства. Сучасний стан соціально-економічного розвитку України. Розвиток навичок з ідентифікації та аналізу суспільно важливих проблем, співвідповідальності уряду та громадян за їх вирішення. Оцінка ефективності виконання державою своїх функцій.

Л 5. Права людини. Механізми захисту прав людини.

П 5. Права людини. Механізми захисту прав людини.

Сутність та природа прав людини, їх еволюція. Індивідуальні та колективні права. Сутність громадянських, політичних, соціально-економічних та культурних прав людини. Зобов'язання держави щодо прав людини: поважати, захищати, втілювати. Негативні та позитивні права. Гідність, свобода, рівність, толерантність, демократія та справедливість як основа розуміння прав людини. Основні документи в галузі захисту прав людини. Системи захисту прав людини: універсальна та регіональні. Європейський суд з прав людини. Національні механізми захисту прав людини. Особливості захисту прав вразливих верств населення. Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок, Конвенція про права дитини, Рамкова конвенція про захист національних меншин, Конвенція про права осіб з інвалідністю. Захист прав людини під час воєнних дій.

Л 6. Принципи демократії.

П 6. Принципи демократії.

Принципи демократії (громадська участь, рівність, політична толерантність, підзвітність, прозорість, регулярні чесні та вільні вибори, економічна свобода, протидія зловживанню службовими повноваженнями, визнання результатів виборів, права людини, багатопартійні системи, верховенство права, правове закріплення прав людини). Сучасна демократія.

Л 7. Характеристики громадянського суспільства.

П 7. Характеристики громадянського суспільства.

Підходи до визначення та характеристики громадянського суспільства. Типи організацій громадянського суспільства. Дискусія про включеність деяких типів організацій (політичних партій, релігійних організацій, профспілок, медіа тощо) до громадянського суспільства. Умови для розвитку громадянського суспільства. Свобода об'єднань та свобода слова. Делегування соціальної відповідальності та децентралізація влади. Культура довіри та співпраці. Історичний огляд розвитку громадянського суспільства у Європі. Роль громадянського суспільства у розбудові демократії. Функції громадянського суспільства. Виклики для громадянського суспільства. Виклики для громадянського суспільства в умовах демократії. Історичні передумови формування громадянського суспільства в Україні. Сучасний стан громадянського суспільства в Україні. Вплив громадянського суспільства на владу в Україні. Молодь та громадянське суспільство.

Л 8. Громадянськість та демократія. Інструменти громадської участі в Україні.

П 8. Громадянськість та демократія. Інструменти громадської участі в Україні.

Визначення громадянськості. Обов'язки громадян в умовах демократії. Переваги громадської участі. Роль влади у створенні умов для громадської участі. Урядування, скероване на громадян. Рівні залучення громадян владою: від маніпуляції до делегування повноважень та громадського контролю. Громадянська культура. Громадянські чесноти. Концепції громадянськості. Оцінка рівня власної залученості. Громадська участь в Україні: історія та сучасний стан. Форми громадської участі, доступні в Україні (мирні збори, громадські об'єднання, звернення, вибори, громадські слухання, бюджет участі тощо), їх правове регулювання та практичне застосування. Поінформоване громадянство. Активність громадян та ефективність громадської участі в Україні.

7.2 Види навчальної діяльності

НД 1. Підготовка до лекцій з використанням опорного мультимедіа-конспекту

НД 2. Підготовка і виступ на практичних заняттях

НД 3. Підготовка тренінгу та студентського проекту

8. Методи викладання, навчання

Дисципліна передбачає навчання через:

МН1. лекції-візуалізації;

МН2. інтерактивні лекції;

МН3. модульне навчання;

МН4. тренінг та студентський проект

Лекції надають студентам матеріали з теоретичної частини сучасних крос-культурних досліджень та проектів, знайомлять їх із основними поняттями крос-культурного менеджменту, що є основою для самостійного навчання здобувачів вищої освіти (РН 1, РН 2). Лекції ґрунтуються на використанні знань у вигляді окремих змістових модулів, що інтегруються з іншими частинами курсу (РН 3). Вони доповнюються завданнями для самостійної роботи, виконання яких надає студентам можливість застосовувати теоретичні знання на практиці (РН 3, РН 4, РН 5). Підготовка до лекцій сприятиме активізації пізнавальної діяльності здобувачів за рахунок асоціації їх власного досвіду з предметом навчання (РН 3). Під час підготовки до презентацій та проектів за результатами модульного навчання студенти розвиватимуть навички системного аналітичного та критичного мислення.

9. Методи та критерії оцінювання

9.1. Критерії оцінювання

Оцінка	Визначення	Чотирибальна національна шкала оцінювання	Рейтингова бальна шкала оцінювання
ВІДМІННО	відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	5, 0 (відмінно)	$90 \leq RD \leq 100$
ДОБРЕ	в загальному правильна робота з певною кількістю помилок	4, 0 (добре)	$74 \leq RD \leq 89$
ЗАДОВІЛЬНО	виконання задовольняє мінімальні критерії	3,0 (задовільно)	$60 \leq RD \leq 73$
НЕЗАДОВІЛЬНО	можливе повторне складання	2 (незадовільно)	$35 \leq RD \leq 59$
НЕЗАДОВІЛЬНО	необхідний повторний курс з навчальної дисципліни	2 (незадовільно)	$RD < 35$

9.2 Методи поточного формативного оцінювання

За дисципліною передбачені такі методи поточного формативного оцінювання: тестування та усні коментарі викладача за його результатами, настанови викладачів в процесі виконання завдань самостійної роботи, самооцінювання поточного контрольного випробування, обговорення та взаємооцінювання студентами виконаних ними завдань.

9.3 Методи підсумкового сумативного оцінювання

Оцінювання протягом семестру проводиться у формі звітів за роботу на лекційних та

практичних заняттях, колективні дискусії (М1), тематичні тестування (М2), тренінг (М3), фокус-група (М4). Всі роботи повинні бути виконані самостійно.

Оцінка студента формується таким чином:

1. Звіти за роботу на лекціях та практичних заняттях – 35 балів;
 2. Тематичні тестування за результатами змістовного модулю – 20 балів;
 3. Організація та проведення тренінгу – 25 балів;
 4. Написання та реалізація студентського проекту – 20 балів.
- Форма підсумкового контролю – залік.

8. РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Матеріально-технічне забезпечення	Навчальний процес потребує використання мультимедійного обладнання (ЗН 1)
Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	<p>Основна:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Демократія: від теорії до практики / [Г. Берроуз, І. Совсун, С. Буров та ін.]. – Київ: Міжнародна фундація виборчих систем, 2019. 2. Демократія: від теорії до практики. Посібник для студентів. Київ: Міжнародна фундація виборчих систем, 2019. 3. Електронне урядування та електронна демократія: навч. посіб. / за заг. ред. А.І. Семенченка, В.М. Дрешпака. Київ, 2017. 4. Попович М. Бути людиною/ М.Попович. – Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія». – 2016. 336 с. Режим доступу: https://img.yakaboo.ua/media/mediagallery/pdf/7/5/757131_extract.pdf 5. Петрушенко, В. Л. Філософія [Текст] : навч. посіб.: У 2-х ч. Світова філософія, фундаментальні проблеми філософії; релігієзнавство, етика та естетика, логіка / В. Л. Петрушенко. Львів : Новий Світ-2000, 2012. 647 с. 6. Савчук А. Відкриті дані для міст. Практичний аспект. Київ, 2019. 7. Цвих В. Громадянське суспільство. Навчально-методичний посібник / В. Цвих, О. Горбняк, В. Кобильник. Кам'янець-Подільський, 2019. 11 с. <p>Допоміжна:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Правові механізми взаємодії держави і громадянського суспільства в Україні: історичний досвід і виклики сучасності: наукова записка / [Горбатенко В.П. (кер. авт. кол.), Кресіна І.О., Кукуруз О.В., Тимощук В.П., Стрельцова О.В., Матвійчук Л.О.]. – Київ, 2013. 2. Хартія Ради Європи з освіти для демократичного громадянства та освіти з прав людини – Київ, 2017. 3. Команда команд: нові правила взаємодії у складному світі / С. Маккрістал. Дніпро, 2019. 4. Основи демократії: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / за заг. ред. А. Колодій. - Львів, 2013 5. 3D Демократії: думаємо, дбаємо, діємо. Київ, 2018. Електронний ресурс.- Режим доступу: https://www.citizen.in.ua/

II. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема	Загальний обсяг годин	Лекції	Практичні (семінар- ські)	Лабора- торні	Само- стійна робота студента	Інд. завдання
Тема 1. Гуманістичний світогляд як основа діяльності майбутнього фахівця. Етичні засади професійної та громадської діяльності.	18	2	2		14	
Тема 2. Соціально філософські засади вивчення суспільства та держави. Громадянське суспільство в горизонті філософського осмислення.	20	2	2		16	
Тема 3. Філософсько-антропологічний вимір існування суспільства та держави. Соціальні цінності в сучасному світі.	18	2	2		14	
Тема 4. Конституціоналізм, ліберальна демократія та Україна. Система демократії в Україні та механізм її реалізації	18	2	2		14	
Тема 5. Права людини. Механізми захисту прав людини.	18	2	2		14	
Тема 6. Принципи демократії.	18	2	2		14	
Тема 7. Характеристики громадянського суспільства.	18	2	2		14	
Тема 8. Громадянськість та демократія. Інструменти громадської участі в Україні.	20	2	2		16	
Підсумковий контроль (залік)	2				2	
Всього з навчальної дисципліни	150	16	16	0	118	0

Додаток 1

Узгодження результатів навчання з методами викладання, навчання та оцінювання

Програмні компетентності / результати навчання	Результат навчання за дисципліною	Види навчальних занять	Види навчальної діяльності	Методи, технології викладання і навчання	Засоби навчання	Методи та критерії оцінювання
ЗК1, ЗК5 ПРН 3	РН1.	Л, П	НД 1 НД 2 НД 3	МН1 МН2 МН3 МН4	ЗН 1	М1 М2 М3 М4
ЗК9, ЗК10 ПРН 14	РН2.	Л, П	НД 1 НД 2 НД 3	МН1 МН2 МН3 МН4	ЗН 1	М1 М2 М3 М4
ЗК5, ЗК10 ПРН 8	РН3.	Л, П	НД 1 НД 2 НД 3	МН1 МН2 МН3 МН4	ЗН 1	М1 М2 М3 М4
СК7 ПРН 10	РН4.	Л, П	НД 1 НД 2 НД 3	МН1 МН2 МН3 МН4	ЗН 1	М1 М2 М3 М4
ЗК9, ЗК10 ПРН 4	РН5.	Л, П	НД 1 НД 2 НД 3	МН1 МН2 МН3 МН4	ЗН 1	М1 М2 М3 М4